

Historický ústav FF UHK

Posudek bakalářské práce

Autor: Josef Soviar

Studijní obor: Historie se zaměřením na vzdělávání; Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání

Název práce (česky): Zastupitelský úřad Československé republiky v Kluži (1921–1939)

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Štěpán, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Milan Sovilj, Ph.D.

Hodnoticí kritéria	Hodnocení
Objevnost a originalita tématu	A
Teoretická podkladová koncepce, metodika/metodologie, terminologie, struktura práce	D
Schopnost analýzy pramenů a literatury; jejich úplnost	C
Adekvátnost vyvozených závěrů	D
Stylistika, respektování gramatických norem, poznámkový aparát	B

Pozn.: Pro hodnocení se používá zavedené vysokoškolské klasifikace, tedy: A–B–C–D–E–F. Pokud diplomant obdrží v jednom (nebo více) z kritérií hodnocení F, pak je celá BP/DP považována za nedostatečnou.

Hodnocení práce:

Bakalářská práce Josefa Soviara pojednává o prakticky dosud nezkoumané otázce – o působení československého konzulátu v rumunské Kluži v období mezi světovými válkami. Jde o jeden ze tří zastupitelských úřadů Československé republiky v meziválečném období na rumunském území (vedle vyslanectví v Bukurešti a konzulátu v Galati), který vznikl v roce 1921. V důsledku německé okupace Čech a Moravy a zániku tehdejší československé diplomacie, byla činnost i tohoto zastupitelského úřadu přerušena na jaře roku 1939.

Hned na začátku bych chtěl studenta pochválit, že si pro bakalářskou práci zvolil málo známé téma. Uznání zaslouží i jeho nezměrné úsilí dopodrobna zkoumat archivní prameny, bez nichž by se činnost jednoho zastupitelského úřadu nemohla obejít.

Způsob, jakým to J. Soviar provedl, však není příliš uspokojivý. Jednu z prvních a podstatných chyb vidím ve struktuře práce a způsobu výkladu samotné tematiky. Text je rozdělen do šesti kapitol, z nichž pouze poslední se přímo týká činnosti československého konzulátu v Kluži (zároveň zabírá více než půlku textu). Prvních pět kapitol se zabývá vznikem a vývojem československé diplomacie, dějinami Rumunska, Malou dohodou, českou a slovenskou komunitou v Rumunsku a diplomatickým zřízením. Jde o příliš popisné kapitoly se spoustou zcela zbytečných informací, které hlavně nemají téměř žádnou přímou souvislost s československým konzulátem v Kluži, a proto ani s tematikou práce. Konkrétně jde o ty části prvních pět kapitol, jež popisují strukturu Ministerstva zahraničních věcí v Praze, kolik měla sekce a čím se zabývaly, kde jednotliví českoslovenští diplomaté působili, s kým Československo navázalo diplomatické kontakty po první světové válce, jak probíhala hospodářská spolupráce mezi státy Malé dohody tedy mezi Československem, Královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců (Jugoslávií) a Rumunskem apod. Je pochopitelné, že se autor v

těchto kapitolách opírá o sekundární literaturu, ale použít pouze jednu knížku k napsání celé jedné kapitoly je velmi diskutabilní (viz kapitolu pod názvem *Dějiny Rumunska*).

Bohužel je také zřejmé, že autor příliš nepřemýšlel o tom, co píše, předkládá zbytečné definice. Např. začátek páté kapitoly s názvem *Diplomatické zřízení* začíná slovy: „Diplomacie je důležitou složkou zahraniční politiky státu“(!). Krom toho v pokračování této kapitoly (s. 22) představuje autor kategorie československých diplomatických zástupců, jež by měly existovat v období mezi světovými válkami. Odkazuje na knížku z roku 1949, ale v ní uváděné jednotlivé kategorie neodpovídají těm, které na základě soudobé literatury představil na s. 8–10 pro léta 1920–1921.

Prvních pět kapitol (kromě kapitoly o české a slovenské komunitě v Rumunsku, o čemž bude řeči později), by stačilo sloučit do jedné úvodně, v níž by autor čtenáře seznámil s tematikou práce, ve stručnosti by představil formování československé diplomacie a navazování československo-rumunských styků, které hlavně probíhaly v rámci Malé dohody. Každý další výklad, který se tematiky bakalářské práce netýká, lze považovat za zbytečný.

Již zmíněná poslední kapitola o činnosti československého konzulátu v Kluži je bohužel také zatížená spoustou nepodstatných informací, které by eventuálně mohly najít místo v poznámkovém aparátu. Myslím tu především na uvádění spousty údajů o administrativní činnosti konzulátu v Kluži, tedy o běžné práci každého podobného zastupitelského úřadu (vyřizování různých spisů, vystavování pasů a víz apod.).

Místo takových zbytečných informací, by určitě bylo vhodné prezentovat podrobněji, jaké styky udržoval konzulát v Kluži s českou a slovenskou komunitou v severozápadní části Rumunska, informovat o kontaktech a spolupráci s československým vyslanectvím v Bukurešti, o pokynech, které konzulát dostával od Ministerstva zahraničních věcí v Praze, zejména v obdobích kdy docházelo k významným událostem pro československo-rumunské vztahy např. změny na královském trůnu po smrti Ferdinanda I. v roce 1927, převzetí moci Karlem II. (Carol II.) v roce 1930, zavedení královské diktatury, sudetská krize, kdy Československo usilovalo o podporu svých spojenců Rumunska a Jugoslávie v rámci již tehdy dost slabé Malé dohody apod.

K serióznějším odpovědím by však nestačily jen ty prameny, které autor z Archivu Ministerstva zahraničních věcí v Praze použil, ale výzkum by musel být doplněn analýzou dalších dokumentů z tohoto archivu (např. fondy: Telegramy-došlé, Telegramy-odeslané, Kabinet ministra), z Národního archivu, možná i z Archivu kanceláře prezidenta republiky v Praze. I když autor píše, že se dochovaly politické zprávy konzulátu v Kluži pouze z roku 1929 a z období let 1935–1939, moc se o nich z textu bohužel nedozvíme. Právě proto by bylo vhodné použít i jiné prameny, na jejichž základě by bylo možné představit československý postoj vůči Rumunsku nebo rumunský k Československu zvláště v době sudetské krize.

Podle mého soudu autor správně uvažoval nad důvody vzniku československého konzulátu v Kluži. Po první světové válce připadly Rumunsku jednotlivé oblasti Maďarska, které mj. osídlily osoby českého a slovenského původu. Jak se uvádí v textu (s. 24) žilo na území severozápadního Rumunska, teritoriu, jež náleželo do obvodu konzulátu v Kluži, asi 25–30 000 Čechů a Slováků. Právě přítomnost takového počtu českých a slovenských krajanů způsobila potřebu otevřít v Kluži konzulát. V souvislosti s menšinami českou a slovenskou v Rumunsku by se dalo očekávat, že této otázce bude věnována větší pozornost. V textu je však spíš zmiňována pomoc konzulátu v Kluži českému a slovenskému menšinovému školství, různým spolkům a jednotlivé stížnosti občanů vůči konzulátu a jeho personálu. Kontakty mezi konzulátem v Kluži a menšinou českou a slovenskou v této části Rumunska považuji za velmi důležité. Na základě použitých pramenů je však lze jen těžko zmapovat. Aby to bylo možné, bylo by třeba učinit alespoň pokus o rozbor menšinového tisku (autor pouze zmiňuje noviny *Slovenský týždeník*) a použít dobovou literaturu o menšinách české a slovenské v různých

evropských státech a v Rumunsku (autoři J. Auerhan, R. Urban). Důležitou se ve své době jevila i reemigrace českých a slovenských krajanů ze zahraničí včetně Rumunska do Československa, což se v textu pouze zmiňuje jako repatriace do roku 1929. Tehdy však spíš šlo o reemigraci než o repatriaci.

Použitá sekundární literatura byla pro toto téma relevantní, hlavně když se jednalo o obecnou literaturu o československé diplomacii. Vzhledem k tomu, že problematika působení československého konzulátu v Kluži nebyla dosud zkoumaná, není k tématu jiná konkrétní literatura. Bez ohledu na to se však nabízí další literatura v češtině, která se vztahuje k československo-rumunským vztahům (texty M. Tejchmana), eventuálně v anglickém jazyce (viz sborník práce *Czechoslovakia and Romania in the Versailles System. Československo a Rumunsko v rámci versailleského systému*, O. Tůma – J. Jindra ed., Prague 2006), nebo se zabývá různými otázkami o menšinách české a slovenské v Rumunsku (autoři J. Svoboda, J. Jech).

V textu se objevuje pouze pár gramatických chyb (např. České a Slovenské krajany), stejně jako několik špatných formulací (např. kromě strany 17, kde je správně uvedeno, území Banátu nebylo připojeno Rumunsku po první světové válce, ale bylo rozděleno mezi Rumunskem a Jugoslávií, tehdy Královstvím SHS).

Autorovi bych doporučil, aby spíš používal minulého než přítomného času, píše-li o minulosti (např. s. 40 „... Od února roku 1926 je Ladislav Květoň přeložen do Kluže...“ nebo s. 44 „... V Kluži je konsulem Ing. František Tržický...“).

Závěrem chci pochválit technickou stránku bakalářské práce, četné fotografie, grafy a tabulky (i když musím zdůraznit, že údaje jednotlivých tabulek přinášejí zbytečné informace).

Celkově bakalářská práce Josefa Soviara pouze „pootevřela“ jednotlivé otázky spjaté s činností československého konzulátu v Kluži a s životem české a slovenské komunity v této části Rumunska. Bylo by dobré, kdyby se čtenář o tom dozvěděl víc.

Pozitivních charakteristik práce není mnoho, ale dávají naději, že autor je schopen při obhajobě nabídnout odpovědi na otázky které zazněly v posudku eventuálně nedostatky odstranit. Doporučuji proto tuto bakalářskou práci k obhajobě.

Náměty pro obhajobu (formou otázek):

- Můžete na základě použitých archivních pramenů rekonstruovat otázku styků mezi československým konzulátem v Kluži a menšinou českou a slovenskou v severozápadní části Rumunska? Je možné na základě použitých pramenů vyvodit, jaké výsledky mělo sledování politické situace v Rumunsku zaměstnanci konzulátu v době větších politických změn v Rumunsku (např. v roce 1930) nebo jaké konkrétně byly rumunské reakce na sudetskou krizi?
- Existovaly nějaké kontakty mezi zaměstnanci konzulátu v Kluži s rumunskými orgány v době nuceného odevzdání úřadu Němcům na jaře 1939?

Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě.

Datum a podpis oponenta: 15. 8. 2016

Mgr. Milan Sovilj, Ph.D.